

Vlasti- = vědné LISTY

56

PROSINEC 2001

PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE ● HISTORICKO-VLASTIVĚDNÝ SPOLEK V ODRÁCH

Oslava 110. výročí zahájení provozu na železniční trati Suchdol n. O. - Budišov n. B. v sobotu 13. října 2001

Jelikož na 15. října 2001 připadlo 110. výročí zahájení provozu na lokální železniční trati Suchdol n. O. - Budišov n. Bud. (č. 276), rozhodl se Historicko-vlastivědný spolek v Odrách (dále jen H-V spolek) po dohodě s Obchodně provozním ředitelstvím Českých drah v Ostravě oslavit toto výročí jízdou zvláštních parních vlaků s doprovodným programem v sobotu 13. října. Tato mimořádná akce nahradila tradiční podzimní country expres.

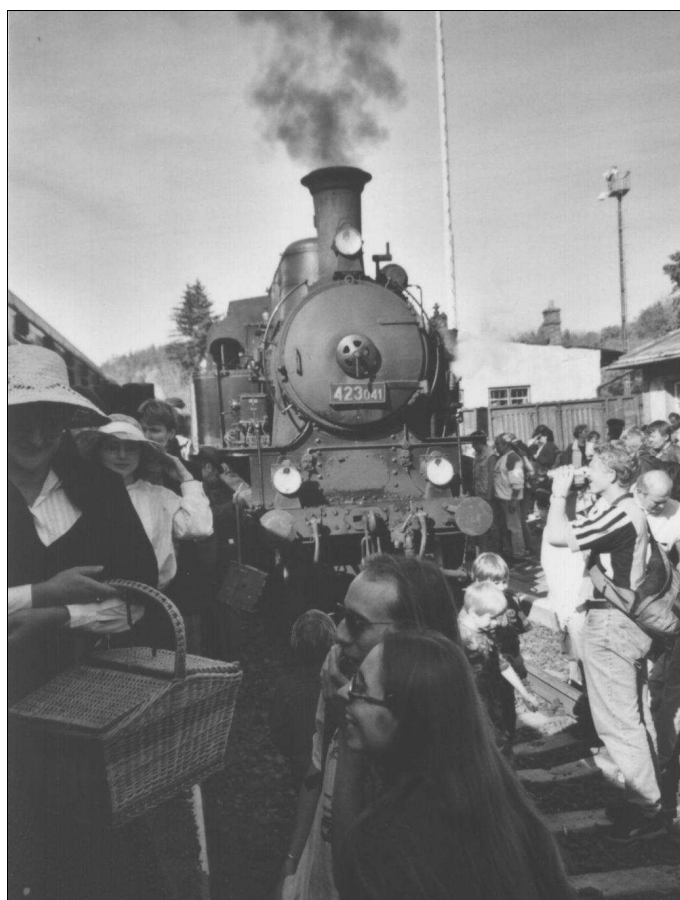
Aby bylo možno tuto oslavu organizačně i finančně zvládnout, požádal H-V spolek nadaci OPEN SOCIETY FUND Praha o dotaci v rámci programu podporu drobných občanských aktivit. Poté, co nám byla dotace přidělena, jsme začali konkretizovat program oslavy. Protože města Vítkov a Budišov n. Bud. letos oslavovala 700. výročí od první písemné zmínky, chtěli jsme oslavu výročí železniční tratě s plánovanými oslavami skloubit. Obě města vyšla této iniciativě vstříc a příkladně se zapojila do přípravy programu. Totéž platí i o obci Suchdol nad Odrou, která na 13.10. připravila znovuodhalení sochy císaře Josefa II. a průběh oslav tratě tím obohatila.

Rovněž spolupráce s Českými drahami - jmenovitě s OPŘ a SDC Ostrava, DKV Ostrava a Valašské Meziříčí a především se železniční stanicí Suchdol n. O., zastoupenou přednostou panem Ing. Šindlářem, byla výborná a příkladná.

Příprava oslav probíhala formou pracovních schůzek, jež se uskutečnily ve dnech 28.6., 21.8. a 26.9.2001 na MěÚ Vítkov za účasti starostů obcí a měst a dalších zainteresovaných institucí. Zde bylo dohodnuto financování oslavy, společná propagace a příprava programu na jednotlivých zastávkách.

A pak již nastala dlouho očekávaná sobota 13. října 2001. Podobně, jak tomu bylo 29.9.1991 při oslavě

100 letého výročí nebo 12.10.1996 při oslavě 105. výročí, i tentokrát vyšlo počasí na jedničku. Ranní mlhy se rozplynuly a tak celý program se odehrával za slunečného babího léta.

Aby byl uspokojen zájem cestující veřejnosti na lokální trati i na Ostravsku, byly mimořádně vypraveny dva parní vlaky - delší tzv. „komerční“ souprava (ČD označený jako „Podzimní country expres“) se šesti vozy pro cestující a tažená parní lokomotivou ř. 423.041 vyjela v 7.26 hod. z ostravského hlavního nádraží, kratší tzv. „slavnostní“ souprava se třemi vozy pro hosty, účinkující, sponzory a krojované cestující tažená parní lokomotivou ř. 313.432 vyjela v 9.30 hod. ze Suchdolu nad Odrou. Poněvadž v sobotu je na žel. trati Suchdol n. O. - Budišov n. Bud. nejhustší provoz osobních vlaků a dva zvláštní parní vlaky spolu s historickou motorovou soupravou, nasazenou na běžné spoje, kladly mimořádné nároky na službu konající železniční personál, je třeba smeknout před bravurním výkonem oderského výpravčího - pana Stanislava Kunovského.

Již zrána byl pro cestující obou zvláštních vlaků a pro di-

váky připraven bohatý program. V 8.30 hodin byl starou rakouskou hymnou v podání dechové hudby ODERANKY z Oder a starostou Suchdolu n. O. panem Ing. Miloslavem Ondračkou přivítán císař Josef II., představovaný dobově ustrojeným archeologem novojičínského vlastivědného muzea - Dr. Emanuelem Greplem. Ten za doprovodu 20. pěšího pluku KAUNITZ - RITTBURG z Nového Jičína, za tónů pochodu maršála Radeckého a za ovací diváků přešel budišovské nástupiště suchdolského nádraží. Poté zazpíval dětský pěvecký soubor Skřivánek, předvedly se mažoretky Tanečního klubu Dělnického domu v Odrách a průvod se vydal k obecnímu muzeu v Suchdole n. O., kde od 10. hod. proběhlo znovuoživení sochy Josefa II. s dalším doprovodným programem.

Čekání na odjezd parních vlaků zpříjemňovala dechová hudba ODERANKA a na budišovském nástupišti suchdolského nádraží se začali trosit „krojovani“ cestující ze „slavnostní“ soupravy - „osožák“ v modré uniformě a se samopalem, flašinetář, „ajznbnoáci“ v historických uniformách a řada historicky vyšňořených cestujících. Cestující i návštěvníci oslav měli možnost prohlédnout si suchdolské depo v rámci dne otevřených dveří, prohlédnout si montážní motorový vůz řady M 810 (děti si jej mohli i na chvíli „zařídít“ pod dohledem strojvůdce) a výstavku k historii obce a k výstavbě II. železničního koridoru v kulturní místnosti nádražní budovy. Dále bylo možno prohlédnout si modelová kolejiště ostravských modelářů v poštovním vagónu, výstavku současných kolejových vozidel a vůz I. třídy SC „Manažer“.

„Komerční“ souprava ze Suchdolu n. O. vyjela v 9.00 hod. „Slavnostní“ souprava k Budišovu vyrazila před desátou hodinou. Při cestě do Budišova n. Bud. obě soupravy bez programu krátce zastavovaly ve většině zastávek a v Klokočově obě parní lokomotivy dobíraly vodu z nedávno opraveného vodního jeřábu. Jak již bylo výše vzpomenu, ČD v den oslav nasadily na pravidelné spoje č. 13304, 13309, 13308, 13313, 13310 a 13315 s běžným jízdním ČD historickou motorovou soupravu, tvořenou vozy M 131.1549, Blm, BDlm a M 262.076. Díky pěknému počasí byla celá trať lemována fotografy z řad fandů železnice, kteří si vyhledávali romantická místa pro unikátní záběry historických souprav v podzimní přírodě.

Než se věnuji konkrétnímu programu, připravenému jednotlivými městy a obcemi, je vhodné uvést, jaký byl vůbec scénář této oslavy. Aby se tato oslava odlišila od

podobných akcí jinde, H-V spolek se s městy a obcemi dohodnul, že každá zastávka na této lokální trati bude „vyšňořena“ do jiné historické doby z provozu této železniční tratě. A tak Budišov n. Bud. připomínal dobu zahájení provozu - r. 1891, Svatoňovice přelom 19. a 20. století, Vítkov období první republiky, Klokočov 2. světovou válku, Heřmánky trempink v 50. letech, Odry nedávnou minulost a Suchdol n. O. současnost.

Na příjezdu do vyzdobeného Budišova n. Bud. byly obě soupravy parních vlaků přivítány představiteli města - panem starostou Ing. Františkem Vrchoveckým, radními Antonínem Janálkem a Petrem Molkem v dobových kostýmech (vysokých cylindrech a ve fracích se šosy až k zemi) a s dobovým projevem. Vedle nich na peróně budišovského nádraží „demonstrovaly“ dobově ustrojené dělnice z tabačky, vybavené bandaskami a provolávající hesla jako např.: „Chceme vyšší platy!“. Za „slavnostní“ soupravu se s představiteli města přivítali zástupci Českých drah - Ing. Radovan Šindlář, paní Alena Kunčarová, Ing Dušan Tillich, Ing. Jiří Tillich a pan Ing. Jaroslav Adamec, a za pořádající H-V spolek uniformovaný bývalý přednosta žel. stanice Suchdol n. O. František Macek a Ing. Petr Lelek v dobovém oděvu.

Po oficiálním přivítání se dění přeneslo na prostranství před budišovským nádražím, kde si mohli cestující a účastníci oslav zatancovat, občerstvit se zelňačkou, chlebem se sádlem a s cibulí nebo chlebem s tlačenkou, nabízenými dělnicemi z tabačky, posilnit se nápojem lásky, podávaným budišovskými čarodějnicemi, zamlsat si u stánků s pouťovými sladkostmi nebo si koupit propagační materiály, týkající se Budišova. V prostoru čekárny byla k vidění výstavka historických fotografií z Budišova n. Bud. Ani se některým cestujícím nechtělo domů.

Na zpáteční cestu s doprovodným programem se z Budišova n. Bud. obě soupravy vydaly opět za sebou - „komerční“ ve 12.10 hod. a „slavnostní“ ve 13.02 hod. Tak, jak obě parní mašinky supěly ve stoupání před Vítkovem při cestě do Budišova, supěly i při výjezdu do stoupání z Budišova do Svatoňovic. Ve Svatoňovicích, označených replikou dobovou tabule

s německým názvem Schwansdorf, cestující čekali gulášové občerstvení v místní nádražní restauraci a koňské povozy připomínající, že přelom 19. a 20. století ještě nepatřil automobilismu. Se svými koníky oba vlaky vítala i dobově oděná paní starostka Svatoňovic - paní Taťána Valová.

V zastávce Čermná ve Slezsku, která v současnosti slouží jako překladiště uhlí, obě soupravy jen krátce zastavily, přičemž program byl soustředěn do Vítkova.

Vítkov, označený dobovou tabulí s německým nápisem „Wigstadt“, byl vyzdoben ve stylu první republiky a této době odpovídaly i kostýmy občanů Vítkova, kteří vítali obě soupravy na jejich příjezdu. Slavnostním projevem a připitkem oba vlaky přivítali představitelé města - starosta Ing. Pavel Smolka a zástupce starosty - pan Oldřich Vícha. Pro cestující obou vlaků i pro ostatní návštěvníky byl ve Vítkově připraven bohatý program. Nástup motorizmu za první republiky připomenula výstavka historických automobilů a motocyklů členů AMK,

k dobré pohodě přispělo vystoupení 45členný soubor místní Základní umělecké školy pod taktovkou pana V. Bublíka a občerstvení. Děti se mohli svést na zahradní železnici pana J. Síče z Ostravy. Funkční párou poháněný model parní lokomotivy sklízel obdiv i u rodičů. V čekárně železniční budovy město Vítkov připravilo výstavku dobových fotografií.

Protože v železniční zastávce Klokočov bylo připraveno připomenutí druhé světové války, byly obě parní lokomotivy na čelech kotlů vybaveny bílým písmenem „V“ (podle německého slova „Viktoria“ = vítězství).

Při dojezdu obou souprav do Klokočova, označeného dobovým nápisem „Gross - Glockersdorf“, brněnský Vojensko-historický klub Erika v německých uniformách zinscenoval prohledání vlaku a přestřelku s partizány. V čekárně zastávky byly instalovány nálezy dobové munice, přileb a dalších památek na boje z 2. světové války v okolí Klokočova. Představili se zde i hasiči - oderští s německým historickým vozidlem v khaki nátěru a luboměřští s ruční osmimůžnou stříkačkou z roku 1895 převáženou koňským dvojspřežím. Dobovým občerstvením byl guláš, podávaný ve vojenských polních miskách („ešusech“). K dobré náladě přispěl akordeon a zpěv šesti dobově oděných členů oderského sboru Rozkoš při Asociaci zdravotně postižených. V Klokočově opět obě žíznivé parní lokomotivy nabraly vodu z obnoveného vodního jeřábu na další cestu do Suchdolu n. O.

A poněvadž v rámci programu oslavy obě soupravy dále pojedou vstříc době reálného socialismu, vystřídaly bílá „V“ na čelech kotlů obou parních lokomotiv rudé hvězdy.

První poválečnou připomínkou historie lokální tratě Suchdol n. O. - Budišov n. Bud. bylo připomenutí trempinku v Heřmánkách, které jsou výchozí stanicí pro pěší výlety do údolí řeky Odry. Nefalšované trampské písně připomenula ostravská trampská skupina ALBATROS u táboráku, kde si mohli cestující nejen zazpívat, ale i opéci párek. Z čekárny bylo prodáváno občerstvení a na peroně byly vystaveny panely s dobovými fotografiemi Heřmánek a Spálova.

Poslední program byl zajištěn v železniční stanici Odry, kde obě soupravy vítala dechová hudba ODERANKA. V kulturní místnosti zde byla výstavka dobových fotografií z historie provozu této železniční tratě, zapůjčených panem Mojžírem Leštínským, fotografií ze současného provozu, pořízených Petrem Šejnolou a Michalem Boudou, a panelů, připomínajících historii nejstaršího gumárenského podniku v ČR - OPTIMITU (nyní se jedná o fu. Optimit - Semperflex a. s.).

Původně měl být v Odrách recesně připomenut socialismus. Jelikož se však jedná o dobu nedávno minulou a pro mnohé spoluobčany by tato recese mohla být propagací tohoto

neslavného údobí našich dějin, nakonec jsme od tohoto záměru ustoupili. Po pravdě řečeno - do připomenutí období reálného socialismu by se zřejmě nechťelo žádnému městu ani obci. Pokud jste se však zúčastnili jízdy „slavnostní“ soupravy, mohli jste na nástupišti v Odrách spatřit dobové prvomájové transparenty ze sbírky oderského podnikatele, radního a sběratele reálií z historie Oder - Zdeňka Mateiciuca, který si za doprovodu ODERANKY na nástupišti oderského nádraží i zaúčinkoval coby metař v „prošíváku“ a v černém „kulichu“. Absurdnost prvomájových hesel vyvolal úsměv na tvářích všech účastníků této oslavy.

V Odrách se již začalo stmívat a tak se mohli cestující a účastníci oslav spokojeně vrátit domů. A kdo toho všeho neměl ještě dost, mohl navštívit tradiční country zábavu v hospodě „Na růžku“ v Klokočůvku, kde k tanci a poslechu zahrála skupina Trable z Příbora.

Aby historie této regionálně významné železniční trati neupadla v zapomnění, připravil H-V spolek v Odrách a 70/13 ZO ČSOP Odry k vydání brožovanou knížku vzpomínek, úsměvných historek a dobových fotografií a dokumentů z pera bývalého přednosty suchdolské žel. stanice - pana Františka Macka z Oder. Tato brožurka měla při oslavě svoji premiéru a účastníci oslavy si ji mohli zakoupit ve vlaku a na zastávkách v Budišově n. Bud. a ve Vítkově.

Zcela na závěr je nutno ještě jednou poděkovat všem, kdož organizačně nebo finančně přispěli ke zdar této oslavy - ČD, Nadaci OSF Praha, Obcím Suchdolu n. O., Heřmánkám a Svatoňovicím, Měštům Odrám, Vítkovu a Budišovu n. Bud., firmám AUTO DŮM Odry, JAVEX v. o. s. Odry, PRINEX Ing. Antonín Balšínek Odry, PROJESTAV s. r. o. Fulnek a MATEICIUC a. s. Odry a občanským sdružením a spolkům - Ochráncům přírody z Oder, hasičům, Vlastivědnému spolku Oderské vrchy, Klubu historie dopravy z Ostravy a dalším. Je jen škoda, že se k oslavám nepřipojily obce Čermná ve Slezsku, Jakubčovice n. O. a Mankovice a že zcela nepovšimnuto zůstalo podobné výročí zahájení provozu na lokální trati Suchdol n. O. - Fulnek.

Ing. Petr Lelek, člen H-V spolku v Odrách

Něco z historie železniční trati Suchdol n. O. - Budišov n. B.

Pod tímto názvem vyšla u příležitosti oslav 110. výročí železniční tratě Suchdol nad Odrou - Budišov nad Budišovkou brožurka Františka Macka z Oder. Tato brožurka formátu A5 o 120 stranách je tištěna černobíle a obsahuje vedle historických dat především řadu krátkých a namnoze veselých historek z provozu této železniční tratě. V brožurce je řada dobových fotografií a na jejím konci jsou i fotokopie dnes již historických dokumentů.

Na ukázkou si můžete přečíst dvě z historek:

Porucha

Jednu dobu se stávalo, že mezi 8 - 9 hodinou byla na všech telegrafech z Břeclavi do Přerova porucha – jednoduše byla na telegrafním pásku dlouhá nepřerušovaná čára. Po příčině pátrali jak staniční pracovníci, tak pracovníci sdělovací a zabezpečovací distance. Bylo to obvykle v době, kdy u telegrafu nebyli zácvkanti, takže na ně se to svádět nedalo. Pa-

chatel byl zjištěn, když ze stanice Břeclav chtěli dávat zprávu zrovna v době trvání poruchy. Po „vykolíkování“ – odpojení části trati Přerov – Hulín a Břeclav – Hodonín byla zjištěna jako stanice s poruchou stanice Otrokovice. Po zapření, že by někdo na telegrafu něco dělal, si telegrafista Svoboda prohlédl stůl s přístrojem podrobněji a zjistil, že „pošťačka“, která přicházela v době 8 – 9 hodiny, si na stůl položila pošťačskou kabelu, ze které vytáhla poštu pro stanici, kterou nesla přednostovi. Kabelu však stála na telegrafním klíči a po celou tuto dobu psala dlouhé „téééé“. Pachatel byl „usvědčen“.

Zasněžená srna

Jednou byl svědkem v Heřmánkách, že si vlaková četa od nákladního vlaku vysvětluje situaci, kdy strojvedoucí tvrdil, že před Jakubčovicemi n. O. asi srazil srnu, nato návěstník řekl, že zaběhla do mlází, kde asi zhasne. Protože byl měsíc leden a terén byl zasněžený, měli jistotu, pokud srna opravdu pošla, že ji najdou, až pojedou zpět. To si ovšem neuvědomili, že jim Staňa s velkým zájmem naslouchá a ten hned, jak přijel do Oder začal s pochůzkou směr Heřmánky. Při pochůzce zjistil v Jakubčovicích n. O. stopy srny vedoucí k mlází, stopy velkým obloukem obešel až k onomu mlází a zde skutečně ležela zhaslá srna. Rozhlédl se kolem, zda jej někdo nepozoruje, srnu hodil přes rameno a po svých stopách ji odnesl jinam do keře a uschoval. Terén a místo skonu srny upravil tak, že své stopy jemně rozmetal proutěnou metlou, kterou si vypůjčil od výhybek na zástavce, kde byla ponechána pro vymetání sněhu. Po příchodu do Heřmánek telefonoval do Oder, jestli je tam motorový vozík a s vozíčkářem domluvil, co po něm žádá.

Když vlaková četa ve večerních hodinách jela zpět, samozřejmě i přesto, že mírně sněžilo, šli po stopách srny až do mlází, kde hned z několika metrů bylo vidět zasněženou srnu. Po zatáhnutí jim zůstaly všechny čtyři nožky v rukou a místo těla srny byla nahrnuta hromádka sněhu. Výrazy, které se z těchto míst nesly se zapsat nedají.

Staňa později se škodolibým šklebem přiznal, jak srnu po odnesení narafičil na původním místě, zatímco skutečnou srnu mu přivezl vozíčkář do Vítkova, kde se o ni bratrsky podělili.

Ač František Macek není spisovatelem, jeho úsměvné historky Vám jistě zlepší náladu v dnešní uspěchané a zakaboněné době. Brožurku v nákladu 500 kusů vytiskla tiskárna KONTEXT Nový Jičín za podpory Historicko-vlastivědného spolku v Odrách a za finančního příspěví 70/13 ZO ČSOP Odry. Její doporučená cena je 78,- Kč a zakoupit si ji můžete v Městském informačním středisku v Odrách na Masarykově náměstí (tel.: 0655/730 232, e-mail: infocentrum@odry.cz v Knihkupectví pana Zdeňka Pajurka na Masarakově náměstí v Odrách, na MěÚ ve Vítkově, v Městském muzeu břidlice v Budišově n. Bud. a v ČD centru v Ostravě na hlavním nádraží.

Ing. Petr Lelek, předseda ZO ČSOP Odry